

Topluma Dayalı Tıp Eğitimi; üniversite – sağlık hizmeti işbirliği

meltem çiçeklioğlu

Hedefler

- Biraz tanım
- Halk sağlığı – sağlık hizmeti – tıp eğitimi
Nerde kesişiyor – nasıl birleşiyor
- Üniversite – sağlık hizmeti işbirliği
taksonomisi
- Ve işbirliğinde bizde yapmak istediğimize
benzer bir örnek
-

Community oriented / Community based

- Topluma (oriented) dayalı / odaklı ??? tıp eğitimi ; sağlık profesyonellerinin toplumun öncelikli sağlık sorunlarına yönelik olarak eğitilmesi;
- Amaç toplum perspektifinde sağlığın geliştirilmesi ve hastalık korunması yaklaşımının öğretilmesi
- Bu eğitim toplumda, üniversitede ya da uzaktan eğitimle bile verilebilir
- Eğer öğrenme süreci toplum içinde gerçekleşiyorsa buna topluma dayalı (based) adı veriliyor

Neden Őimdi ??

- Sağlıktaki temel kriz
  - Sağlık hizmetine eriŐimin artması
  - Sağlık insan g¼c¼n¼n uygun dağıtılması
  - Sağlık hizmetinin toplumsal yaklaşım çerçevesinde
  - Sağlığın geliştirilmesi
  - Hastalıkların ¼nlenmesi yaklaŐımıyla verilmesi

Toplumunu nasıl tanımlıyoruz?

- Toplum coğrafik olarak tanımlanır
- Üyelerinden etkilenen sosyal ve politik bir yapı (bir bölge, bir hastane, profesyonel bir organizasyon)
- Sağlık sigortası üyeleri bir toplum mudur?

Toplum odaklı sağlık çalışanının nitelikleri neler ?

- Farklı ortamlara adapte olabilen
- Liderlik zellikleri olan
- Alçakgönüllü
- Sürekli ğrenen
- Uzman ya da pratisyen
- Ama dezavantajlı durumda olanların savunucusu

Topluma yönelik uygulayıcıların yeterlilik alanları neler ?

- Hastaları sosyal ve kültürel özellikleriyle ele alabilen
- Sağlığın geliştirilmesi ve hastalıkların önlenmesi konusunda hastalara danışmanlık veren
- Sağlık ve hastalıkla ilgili tüm konularda hizmet sunan
- Sağlık politikası ve toplumsal süreçleri de kapsayan
- Topluma sağlık önceliklerini tesbit etme ve önceliklendirmede yardımcı olan
- Toplumun ihtiyaçlarını belirlemede epidemiyolojiyle ilgili becerilerini kullanan
- Sağlık sorunlarını tanımlar ve müdahale ederken farklı sektörlerle işbirliği yapabilen

Topluma yönelik akademik kurumların nitelikleri neler??

- Kurumun misyonu toplumun sağlığını geliştirmek olmalı
- Topluma yönelik yaklaşım okula girişten tüm bölümleri ve eğitim programının tüm yaklaşımlarında yer almalı
- Kurum öğrencileri ve akademik kadrosuyla toplum katılımı ve vatandaşlık konusunda model olmalı
- Öğrenci ve öğretim üyeleri toplum hizmetine politika geliştirici, savunucu, koordinatör, sağlık yöneticisi ve sağlık hizmeti sağlayıcısı olarak katılmalı
- Akademik kurum ve diğer katılımcılar (paydaş???) arasındaki ilişkide baskın olmaktan ziyade işbirliği ve savunuculuk çerçevesinde olmalı
- Kurum bu ilişkiler sürecinde ortaya çıkan bilgileri yayınlama sosyal sorumluluğunu taşımalı
- Kurum sürekli kapasitesini artırmalı
- Kurum deneyimden ortaya çıkan bilgileri toplum sağlığı yararına kullanmalı
- Kurum probleme dayalı öğrenme , yaşam boyu ve kendi kendine öğrenme süreçlerini öğrenci ve toplum için kullanmalı

Bu noktada;

- Akademik kurumlar lokal ve ulusal düzeyde sağlık sorunlarını algılayabilecek ve çözümlere üretecek hekimler yetiştirmeli; bunlarda lokal ihtiyaçlara yanıt verebilecek, etkili, maliyet etkin hizmet sunan birinci basamak sağlık kurumlarında hizmet verebilecek hekimlerdir.

Toplumun sesini yansıtabilmek için;

- Sağlık – eğitim
- Sosyal bilimler – davranış bilimleri
- Kişisel sağlık- toplum sağlığı
- Sağlık sektörü- diğer sektörler arasında bağ oluşturulmalı

Burada anahtar iki alan

- Birinci basamak sağlık hizmeti
(Panacea) (healing- iyileşmek)
- Halk Sağlığı
(Hygeia) (Health- sağlık)

Dikkat!!!

- Bu iki kavram aynı değil
- Birliktelikleri – ortaklıkları önemli
- Bu birlikteliğin uygulama alanı birinci basamak sağlık hizmeti

Birinci basamak- Halk sağlığı gerilimi

- ncelikler neler???
- Hangi hizmet daha karlı ???
- Hangi hizmet daha değerli ???
- Hangisine ayrılan kaynaklar daha efektif kullanılıyor ??

Halk Sağlığının fonksiyonları

- Güvenli su üretimi ve sürdürülmesi
- Zararlı maddelerin kontrolü
- Besin kalite ve güvenlik kontrolü
- Salęın kontrolü
- Vektör kontrolü
- Üreme ve anne sağlığı
- Sağlık kanunlarının uygulanması
- Yaralanmalardan korunma
- Sağlık kanunlarının yeniden gözden geçirilmesi

Diğerleri

- Ölüm ve sakatlıkların izlenmesi
- Sağlık belirleyicilerinin izlenmesi
- Politika ile bağlantı
- Hastalık izlemi

Birinci basamak – Halk sağlığı eğitiminde birleşme alanları

- Her iki disipline ait alanlarda araştırma
- Toplum gelişmesinde danışman olarak birinci basamak hekimlerinin katılımının sağlanması
- Birinci basamak hekimleri için korunma ile ilgili konularda izleme ve geri bildirim sistemi oluşturma
- Toplumsal gostergeleri bolgedeki riskler için kullanma
- Dezavantajlı gruplara hizmet sağlayabilme
- Özel ihtiyacı olan gruplara danışmanlık yapabilme
- Hasta katılımı ve kendine yardım gruplarını artırma konusunda destek

Sağlık sistemi – üniversite arasındaki fonksiyonel ilişki taksonomisi

- Kategori I :Otonomi
- Her kurum birbirinin destegine ihtiyaç duymadan tüm görevlerini yerine getirebiliyor
  - **Tıp fakültesi**; akademik başarı, mezuniyet gelişimsel evre, yeni bilgi yayılması araştırmalar yoluyla
  - **Sağlık sistemi** ;Kişisel ve topluma yönelik bakım hizmeti görevi, bütçenin çok az kısmı eğitim ve araştırmaya ayrılmış

II. Kategori ; Bitişiklik (Contiguity)

- Kurumlar aynı alanda bulunan kaynakları kullanmada bütünleyici roldeler
  - **Tıp fakültesi** ; klinik fazda öğrenciler toplum içindeki sağlık kurumlarını hasta görmek için kullanırlar
  - **Sağlık sistemi** ; Fiziksel yakınlık nedeniyle , fakülte eğitim salonlarının ve olanaklarının kullanımı

III. Kategori: Dayanışma (inter-dependence)

- Kurumlar işbirliği yaparlar, fonksiyonel kapasiteleri birbirine bağımlı
  - Tıp fakültesi ; sağlık sistemine uygun hekim yetiştirir, sağlık sistemi eğitici klinisyenlerin istihdamına katkıda bulunur
  - Sağlık sistemi ; eğitimde görev alan hekimler olmadan hastalara bakım hizmeti veremez

IV. Kategori: İşbirliği (Collaboration)

- Ortak ma ve hedeflere ulaşmak üzere birlikte alışma
  - Tıp fakóltesi ; tıp eğitiminin toplum gereksinimlerine yönelik toplum içinde verilmesi. Tıp eğitiminin epidemiyoloji, sağlık hizmet sistemi analizi, araştırma ve eğitim konularını içermesi
  - Sağlık sistemi: toplum sağlığı, birinci basamak alanlarında yaygın organizasyon ve katılımıla yeniliklerin yapılması, bu sürece akademisyenlerin de katılımı

V. Kategori: Zorunluluk (obligation)

- Toplum yararı için iki kurumun sosyal zorunluluk anlamında bir arada çalışması
- Tıp fakültesi; Etik yaklaşım gibi mesleki tutumların sosyal sorumluluk olarak verilmesi
- Sağlık sistemi :sistem içinde çalışan hekimlerin mesleki tutumlar açısından eğitilmesi

Kategori	İlişki	Fonksiyon	Süreçler
I	Otonomi	Kurumsal çalışma	Temel aktiviteler
II	Bitişiklik	Kaynak kullanımı	Karşılıklı güven
III	Dayanışma	Hizmet	Ortaklık
IV	İşbirliği	Çaba	onaylama
V	Zorunluluk	Sosyal sorumluluk	Sorumluluk

Bir örnek

- CeMENT : Community based medical education in North Thames
  - Pratisyen hekimlerle birlikte klinik standartlar oluşturuluyor
  - Pratisyen hekimler bu standartlar ve klinik eğitici olarak eğitiliyor
  - Klinik sınavlar birinci basamağa adapte edilip pratisyenlere öğretiliyor
  - Genel pratisyen ve fakülte üyeleri birlikte eğitiliyor
  - Eğitim programı değerlendirme araçları hazırlanıyor